

розвиток осіб з порушеннями інтелектуального розвитку пропонується їх супроводження в час адаптації до нового місця роботи або форми занятості.

Ключеві слова: соціальна адаптація профорієнтація, профконсультування, профтор, супроводження, тренерство.

Malinovich L.M. The ways of solving the problem of social adaptation of persons with intellectual disabilities to employment (For example, the activity of the agency for employment)

Стаття розглядає проблему соціальної адаптації до роботи осіб з інтелектуальними порушеннями. Аналізуються особливості розвитку цієї категорії осіб з метою залучення їх до роботи. Проаналізовано початкову професійну орієнтацію за різними типами освітніх закладів. Висвітлено необхідність комплексного підходу до проблеми зайнятості молодих осіб з інтелектуальними порушеннями. Спеціальні експерти з метою розв'язання цієї проблеми проходять спеціальну підготовку. Іншими типами закладів (освітні та реабілітаційні центри, соціальні служби, центри зайнятості, університети різних рівнів акредитації, благодійні фонди, асоціації, громадські організації осіб з інвалідністю тощо) розпочато впровадження нових форм і способів зайнятості цієї категорії осіб з інтелектуальними порушеннями, використовуючи досвід національний та зарубіжний. Однак, статистика зайнятості осіб з інтелектуальними порушеннями свідчить про те, що проблема соціальної адаптації осіб з інтелектуальними порушеннями (з атиповим розвитком) в суспільстві та в майбутньому залишається актуальною для багатьох галузей науки. З огляду на це, метою статті є сприяти соціальній адаптації осіб з інтелектуальними порушеннями шляхом організації реабілітаційного освітнього процесу з глибокими професійними цілями, який сьогодні використовується в класичній системі закладів для осіб з незначальним ступенем вираження розумової відсталості.

Key words: person with intellectual disabilities, social adaptation, escort, atypical development.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2015 р.

Статтю прийнято до друку 26.09.2015 р.

Рецензент: д. психол. н., проф. Варій М.Й.

УДК: 316.614.5-056.36

Малій Н.Ю.

ВПЛИВ СІМ'Ї НА ПРОФЕСІЙНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ОСІБ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У статті розглядається проблема соціалізації осіб з порушеннями інтелекту в контексті сім'ї, як найбільш потужного агента соціалізації. Розглянуто деякі соціальні чинники, що впливають на становлення особистості, серед яких найважливішим є сім'я. Висвітлені труднощі переходу до трудової діяльності молодих людей з інтелектуальними порушеннями. Проаналізовано процес соціалізації, як необхідний аспект життя кожної людини. Визначено провідну роль сім'ї у трудовому вихованні дитини з порушеннями інтелекту. Зазначено важливість успішної соціально-трудої адаптації для людей цієї категорії. Обґрунтовано необхідність психологічної корекційної роботи у сім'ях, в яких виховується розумово відстала дитина. Визначено умови успішного виховного процесу, від якого залежить рівень подальшої соціалізації. Зазначено, що соціалізація дитини невіддільна від виховання в сім'ї, де повинні бути створені сприятливі умови для росту і всебічного розвитку дитини.

Ключові слова: соціалізація осіб з порушеннями інтелекту; сім'я як головний агент соціалізації; соціально-трудова адаптація.

Постановка проблеми. Динамічні зміни в соціально-економічному, політичному та суспільному житті країни загострюють проблеми соціальної адаптації молоді та ускладнюють прогнозування індивідуальної життєвої перспективи. Проблема соціалізації осіб з порушеннями інтелекту в сучасному суспільстві постала найбільш гостро, так як ми живемо в такий час, коли навіть здоровій людині зорієнтуватися буває нелегко.

Інтеграція в суспільство дітей з порушеннями інтелекту не може відбуватися так само, як у їх нормально розвинених однолітків. Найочевидніший дефект призводить до порушення зв'язків із соціумом. Тому такі діти не завжди в змозі адекватно сприйняти соціальні норми і вимоги.

Накопичення соціального досвіду в осіб з розумовою відсталістю відбувається у трудовій діяльності, тому для них особливо важлива соціально-трудова адаптація.

Соціалізація – це процес, за допомогою якого дитина засвоює поведінку, навички, мотиви, цінності, переконання і норми, властиві його культурі. Сім'я, як правило, є найбільш важливою

частиною світу дитини і розглядається як найбільш потужний агент соціалізації, який грає ключову роль у формуванні особистісних рис і мотивів, у керівництві соціальною поведінкою.

Головним орієнтиром нашої статті стали інтереси дітей в новій соціально-економічній ситуації, створення найбільш адекватних психолого-педагогічних умов для дітей з труднощами навчання і пошук нових шляхів вирішення завдань підготовки учнів з труднощами в навчанні до самостійного життя в суспільстві.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням соціалізації при розумовій відсталості приділялося чимало уваги в роботах багатьох авторів (К.І. Божович, Л.С. Виготський, Р.В. Васенков, Е.А. Стребелева, Е.М. Старобина, Д.Е. Мелехов, А. А. Чуркін, А. М. Щербакова та ін).

У дітей з порушенням інтелекту виявлені неповні уявлення про соціальне оточення, розмитість життєвих перспектив, пасивне ставлення до суспільного життя (А. Зарин, 1990; Е. Т. Логінова, 1990;).

Ряд авторів вважає важливим для підготовки до самостійного життя розумово відсталих дітей здійснення роботи щодо конкретизації та уточнення життєвих планів, привчання дітей до самообслуговування і обслуговуючої праці, формуванню комунікативних навичок (А.М. Щербакова, Н.В. Москаленко, 2001; Т.П. Трубачова, Н.А. Сементайн, 1998).

Розробці теоретичних проблем навчання розумово відсталих школярів основ господарського життя присвячені праці Д. Виткаускайте (1993 рік), Н. Павлової (1989, 1991, 1994), Т. Стариченко (1987, 1988, 1996).

Для успішної соціальної адаптації рекомендується розширювати побутовий і соціальний досвід дітей з порушеннями інтелекту. Для цього необхідно пов'язувати будь-які теоретичні поняття з навколишньою дійсністю (Т.П. Трубачова, Н.А. Сементайн, 1998). Навчальний процес рекомендується по можливості наближувати до реальних життєвих умов; моделювати життєві та виробничі ситуації (А.П. Антропов, 1990; Н.Л. Белопольска, 1997).

Мета статті полягає в теоретичному аналізі проблем вивчення особливостей особистості розумово відсталих дітей та їх соціалізації.

Виклад основних результатів. У даний час перехід від школи до трудового життя для молодих людей з відхиленнями в інтелектуальному розвитку відбувається з великими труднощами: вони неадекватно себе оцінюють, погано адаптовані до спілкування в колективі, до фізичних та емоційних навантажень, не активні; вони не мають достатньої інформації про реальне виробництво, про професії і вимоги до працівника, про можливості професійної підготовки та працевлаштування в регіоні проживання і т. д.

Низький рівень пізнавальних процесів, невміння бачити конкретну мету, невміння аналізувати і робити висновки, відсутність навичок самоконтролю, невміння спілкуватися, відсутність смисложиттєвих орієнтацій, неблагополучна сімейна обстановка - все це в сукупності знижує ефективність засвоєння соціальних понять, норм суспільного життя, призводить до порушень емоційно-вольової сфери і поведінки. Ступінь соціалізації цих осіб у суспільстві залежить від рівня їх професійно-трудової підготовки, соціально-побутової орієнтації і від участі сім'ї у цьому процесі. Професійна, сімейна і громадянська соціалізація повинна стати першочерговим завданням при виборі змісту, методів і організації процесу освіти в спеціальній школі.

Соціалізація — процес засвоєння людським індивідом зразків поведінки, психологічних установок, соціальних норм і цінностей, знань, навичок, що дозволяють йому успішно функціонувати в суспільстві. Тобто соціалізація – це багатогранний процес встановлення зв'язків людини зі світом.

Соціалізація людини починається з народження і триває протягом усього життя. У процесі її він засвоює накопичений людством соціальний досвід у різних сферах життєдіяльності, який дозволяє виконувати певні життєво важливі соціальні ролі. Успішність і швидкість соціалізації не однакові у різних людей - дитина у своєму розвитку може відставати або випереджати своїх однолітків. На це впливає безліч факторів.

Серед різних соціальних факторів, що впливають на становлення особистості, одним з найважливіших є сім'я. Неможливо говорити про повноцінну роботу з дітьми, які мають відхилення у

розвитку, без опори на сім'ю. Традиційно сім'я - головний інститут виховання. Те, що людина набуває в сім'ї, зберігає протягом усього подальшого життя.

За Ж. Піаже, соціалізація — процес, в ході якого безпорадне немовля поступово перетворюється в володіє розумну істоту, розуміє суть культури, в якій народилося.

З дитинства більшу частину життя дитини займає гра. Перший час вона грає в основному сама, але потім все сильніше вимагає, щоб з нею пограв хто-небудь ще. У груповій грі дитина вчиться дисципліни та саморегуляції, а також співпрацювати з іншими. В грі діти розширюють пізнання про дорослий світ, набувають нових навичок та імітують поведінку дорослих.

До п'яти років дитина перетворюється з безпомічного немовляти у відносно самостійну істоту. Формується індивід вже готовий вийти в зовнішній світ вперше без сторонньої допомоги.

Таким чином, соціалізація - це необхідний аспект в житті кожної людини, який включає в себе присвоєні людиною, культурні, історичні та побутові знання, необхідні для соціалізації людини і зв'язку з попередніми та наступними поколіннями.

Ніхто не народжується на світ з готовими інтересами, схильностями, волею, певними здібностями. Усі ці властивості формуються поступово, у ході всього життя, з моменту народження і до зрілості.

Особливу роль в житті людини, її захисті, формуванні і задоволенні духовних потреб, а також у її первинній соціалізації відіграє сім'я. Особистість дитини формується під впливом усіх суспільних відносин, в яких протікає його життя і діяльність. Однак рівень моральної культури батьків, їх життєві плани та устремління, соціальні зв'язки, сімейні традиції мають вирішальне значення в розвитку особистості молодої людини.

На жаль, розумово відсталі діти виховуються в основному в неблагополучних сім'ях. Неблагополучні сім'ї – це сім'ї, в яких порушена структура, знецінюються або ігноруються основні сімейні функції і загальноприйняті цінності, наявні дефекти виховання. У більшості дітей батьки помічені в надмірному вживанні алкоголю, наркотиків та скоєння правопорушень.

У деяких сім'ях дітей з легкими формами розумової відсталості батьки самі є випускниками спеціальних шкіл, тобто самі страждають на інтелектуальну недостатність. Наслідком цього є проблема подальшого працевлаштування та матеріального благополуччя. Дітей у таких сім'ях зазвичай більше, ніж у батьків дітей, що розвиваються нормально. Такі сім'ї розпадаються частіше, а діти нерідко виховуються в установах інтернатного типу, що руйнує не тільки дитячо-батьківську підсистему. Дитина відчуває свою самотність. Таким чином, необхідний диференційований підхід до надання допомоги цим сім'ям.

Від тієї чи іншої позиції батьків залежить, як буде проходити соціалізація дитини і яких він досягне результатів.

Визначальна роль сім'ї обумовлена її глибоким впливом на весь комплекс фізичного і духовного життя зростаючої в неї людини. Сім'я для дитини є одночасно і середовищем існування, та й виховним середовищем. Вплив сім'ї на життя дитини набагато перевищує інші виховні процеси. Сім'я відображає і школу, і засоби масової інформації, трудові колективи, друзів, вплив літератури і мистецтва. Все це дозволяє вивести певну залежність: формування особистості і успішна соціалізація зумовлена передусім сім'єю. Чим краще сім'я і чим краще вона впливає на виховання, тим вище результат фізичного, морального, трудового виховання особистості. Батьки мають найсильніший вплив на дітей.

Дитина через призму сім'ї бачить навколишній світ. В залежності від відносин у родині до членів сім'ї і взагалі до оточуючих людей людина дивиться на світ позитивно чи негативно, формує свої погляди, будує свої відносини з оточуючими. Відносини в родині впливають також на те, як людина надалі будуватиме свою кар'єру, родину і яким шляхом він взагалі піде.

З усіх факторів соціалізації людини найважливішим є сім'я. Проходить не мало часу, перш ніж дитина перетвориться в самостійного члена суспільства. Весь цей час відбувається формування особистості дитини. Ось на це формування особистості і спрямована активний вплив сім'ї. Сім'я впливає в цілому на фізичний, психічний і соціальний розвиток дитини. Роль сім'ї полягає в поступовому

введенні дитини в суспільство, щоб його розвиток йшов по культурі країни, де він з'явився на світ.

Головна функція батьків для подальшої успішної соціалізації полягає в навчання дитини того соціального досвіду, який накопичило людство, культуру тієї країни, в якій він росте, її моральним нормам, традиціям народу. Батьки передають дітям досвід накопичення власності, організації виробництва, ведення господарства, відпочинку і дозвілля, заходів, пов'язаних із турботою про здоров'я і благополуччя членів сім'ї, створення мікроклімату, де кожен член сім'ї відчуває себе захищеним.

Виховання дітей в сім'ї — складний соціально-педагогічний процес. Діти схильні до наслідування, тому особистий приклад батьків — найважливіший засіб впливу на виховання дітей. Не маючи достатніх знань і досвіду, дитина копіює дорослих, наслідує їх дій. Характер відносин батьків, чуйність, повага, способи вирішення різних проблем, тон і характер розмов - все це сприймається дитиною і стає зразком для його власної поведінки.

Таким чином, умови виховання в сім'ї, взаємини з батьками і особистість самих батьків в обов'язковому порядку відображаються на дитину і, в першу чергу, на особливості його характеру. Якщо сімейна атмосфера несприятлива для психічного розвитку дитини, що в основному і відбувається в сім'ях, де виховуються розумово відсталі діти, то цілком ймовірно, що і сформовані риси його особистості теж будуть патологічними.

Батьки, що виховують розумово відсталі дитини, значно менше значення надають навчання і виховання його, ніж педагоги та спеціальні психологи. У таких випадках фахівці повинні надавати допомогу сім'ї у вихованні розумово відсталі дитини з урахуванням подальшої її соціалізації.

Фахівець дає рекомендації щодо загального режиму, регуляції емоційного стану (особливо в стресових ситуаціях) дитини і батьків, навчає прийомів аутогенного тренування, роз'яснює батькам важливість формування і збереження контактів з соціумом, що сприяє соціалізації дитини. Постійна стимуляція психічного розвитку, формування емоційно-позитивного, предметно-практичного та мовного взаємодії дитини з батьками сприяє соціалізації дитини та попередження формування патологічного поведінкового стереотипу.

Спеціальні дослідження показали низьку готовність до взаємодії батьків з педагогами та психологами.

Успішність виховного процесу залежить від того, як складаються стосунки між педагогами, спеціальними психологами, учнями та батьками. Для формування співпраці між дорослими і дітьми важливо представляти дорослих і дитину як колектив, який сприяє єднанню, згуртуванню сім'ї, встановленню взаєморозуміння між батьками і дітьми, створенню комфортних умов у сім'ї.

Найчастіше батьки намагаються звинуватити у неправильному вихованні своєї дитини педагогів, а педагоги – батьків. Часто така ситуація обумовлюється бажанням перекласти відповідальність за свої помилки на іншого. Спеціальний психолог повинен створити таку сприятливу ситуацію, в якій зможе переорієнтувати педагогів і батьків з пошуків винного на пошуки конструктивного виходу із становища. Головним орієнтиром у діяльності психолога має бути захист дитини, яка має проблеми у розвитку.

Особливе місце у вихованні дитини в сім'ї слід відвести трудовому вихованню. Важко переоцінити значення праці в житті людини. Трудове виховання є невід'ємною частиною всебічного розвитку особистості. По тому, як дитина буде ставитися до праці, якими трудовими вміннями він буде володіти, оточуючі будуть судити про його цінності.

Накопичення соціального досвіду в осіб з розумовою відсталістю відбувається у трудовій діяльності, тому для них особливо важлива соціально-трудова адаптація, в якій розкривається зміст завдань суспільства по відношенню до цієї категорії людей: пристосування їх до самостійної суспільно-корисної праці.

Розглядаючи соціалізацію як процес активного пошуку людиною свого місця в житті відповідно до своїх можливостей та психологічних особливостей, здатність орієнтуватися в ній і успішно працювати, необхідно відзначити, що несформованість комунікативних навичок негативно впливає на процес соціально-трудої адаптації розумово відсталих випускників. Усвідомлення професійної придатності неможливо без формування адекватних уявлень про власні здібності в спілкуванні на

основі аналізу ситуацій міжособистісної взаємодії.

Результати дослідження показують, що особистісна і комунікативна незрілість проявляється у розумово відсталих підлітків у нестійких ситуативних взаємодіях, які ускладнюються наявністю тривожності та агресивності. Активізація процесу соціалізації підлітків призводить до переживань з приводу власної неспроможності як суб'єкта діяльності та міжособистісних відносин. Розумово відсталий підліток не надає великого значення міжособистісним стосункам, відчуваючи при цьому постійний дискомфорт.

Своєрідність розвитку комунікативних здібностей розумово відсталих підлітків певним чином впливає на процес професійного навчання і результати профорієнтаційної роботи. Перевага віддавалася професіями, де комунікативні здібності не відіграють провідної ролі для процесу адаптації та соціалізації. Відсутність комунікативної компетенції помітніше виражено у розумово відсталих підлітків з вадами уявлень про моральні і етичні норми взаємин з людьми. Проблеми комунікації поєднуються з емоційною нестійкістю, що призводить до неорганізованого поведінки.

У таких випадках можливий внесок батьків у збагачення особистості дитини визначає необхідність психологічної корекційної роботи у таких сім'ях.

Висновки. Як вже говорилося вище, ступінь соціалізації осіб з розумовою відсталістю в суспільстві багато в чому залежить від участі сім'ї у цьому процесі. Однією з основних функцій сім'ї є соціалізація підростаючого покоління. Найчастіше сім'ї не справляються з вантажем покладених на них проблем. Процес соціалізації часто виявляється досить болючим для дитини. І тут на допомогу - сім'ям повинні приходити педагоги та спеціальні психологи.

Успішна соціалізація може бути забезпечена в тому випадку, коли в сім'ї створені сприятливі умови для росту і всебічного розвитку дитини.

Соціалізація дитини невіддільна від виховання в сім'ї. Сім'я – невід'ємний осередок суспільства. Жодна нація, жодне суспільство не обходилося без сім'ї. Адже саме в сім'ї починається формуватися особистість майбутнього члена суспільства.

Розвиток людини у взаєминах і під впливом навколишнього середовища можна визначити як результат його соціалізації, тобто засвоєння і відтворення культурних цінностей і соціальних норм, а також саморозвитку та самореалізації в тому суспільстві, в якому він живе.

Спеціальними дослідженнями виявлено, що вплив сім'ї на дитину сильніший, ніж вплив школи, вулиці та ЗМІ. Таким чином, від соціального клімату в сім'ї, духовного розвитку і фізичного становлення в ній дітей залежить успішність процесів розвитку і соціалізації дитини.

У сім'ї закладаються взаємини з оточуючими, межі влади і відповідальності, які стають нормою.

У висновку хотілося б відзначити, що від того, якою мірою сім'я соціально благополучна, від того, якою мірою сім'я займалася дитиною, залежить майбутня особистість людини, а значить його майбутнє життя.

Використана література:

1. Бгажнокова И. М. Психология умственно отсталого школьника / И. М. Бгажнокова – М., 1987.- 96с.
2. Бистрова Ю.О. Особливості прояву схильностей як чинників майбутньої професійно-трудової соціалізації розумово відсталих школярів / Ю.О. Бистрова // Науковий часопис. – Серія 19. – корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – Випуск 19. – К., 2011. – С. 221–226.
3. Быстрова Ю. А. Феноменология психолого-медико-педагогического сопровождения профессионально-трудовао реабилитации лиц с нарушениями здоровья / Ю. А. Быстрова // Специальное образование : материалы VII Международной научн. конф. – СПб., 2011. – Т. II. – С. 63–65.
4. Исаев Д.Н. Умственная отсталость у детей и подростков/ Д.Н. Исаев - СПб.: Речь, 2007.-391с
5. Мастюкова О. М. Они ждут нашей помощи / О. М. Мастюкова, А. Г. Московкина.- М.: педагогика, 1991. – 150 с.
6. Мясичев В. Н. О связи склонностей и способностей / В. Н. Мясичев // Склонности и способности : сб. ст. – Л., 1962. – С. 3–14.
7. Солодянкина О. В. Воспитание ребенка с ограниченными возможностями здоровья в семье: практическое пособие / О. В. Солодянкина. – Москва: АРКТИ, 2007. – 90 с.

References:

1. Bgzhnokova I. M. Psihologiya umstvenno otstalogo shkolnika/ I. M. Bgzhnokova – М., 1987.- 96с.
2. Bystrova Yu.O. Osoblyvosti proyavu shylnostey yak chynnykiv maybutnoyi profesiyno-trudovoyi sotsializatsiyi rozumovo vidstalyh

shkolyariv / Yu.O. Bystrova // Naukovyi chasopys. – Seriya 19. – korektsijna pedagogyka ta spetsialna psykologiya. – Vypusk 19. – K., 2011. – S. 221–226.

3. **Bystrova Yu. A.** Fenomenologiya psihologo-mediko-pedagogicheskogo soprovozhdeniya professionalno-trudovoy reabilitatsii lits s narusheniyami zdorov'ya / Yu. A. Bystrova // Spetsialnoe obrazovanie : materialy VII Mezhdunarodnoy nauchn. konf. – SPb., 2011. – T. II. – S. 63–65.

4. **Isaev D.N.** Umstvennaya otstalost u detey i podrostkov/ D.N. Isaev - SPb.: Rech, 2007.-391s

5. **Mastyukova O. M.** Oni zhdut nashey pomoschi / O. M. Mastyukova, A. G. Moskovkina.- M.: pedagogika, 1991. – 150 s.

6. **Myasishev V. N.** O svyazi sklonnostey i sposobnostey / V. N. Myasishev // Sklonnosti i sposobnosti : sb. st. – L., 1962. – S. 3–14.

7. **Solodyankina O. V.** Vospitanie rebenka s ogranichennymi vozmozhnostyami zdorov'ya v semje: prakticheskoe posobie / O. V. Solodyankina. – Moskva: ARKTI, 2007. – 90 s.

Малий Н.Ю. Влияние семьи на профессиональное определение личности с умственной отсталостью в процессе социализации

В статье рассматривается проблема социализации лиц с нарушениями интеллекта в контексте семьи, как наиболее мощного агента социализации. Рассмотрены некоторые социальные факторы, влияющие на становление личности, среди которых важнейшим является семья. Освещены трудности перехода к трудовой жизни молодых людей с отклонениями в интеллектуальном развитии. Проанализирован процесс социализации, как необходимый аспект в жизни каждого человека. Определена ведущая роль семьи в трудовом воспитании ребенка с нарушениями интеллекта. Отмечена важность успешной социально-трудовой адаптации для людей этой категории. Обоснована необходимость психологической коррекционной работы в семьях, в которых воспитывается умственно отсталый ребенок. Определены условия успешного воспитательного процесса, от которого зависит уровень дальнейшей социализации. Отмечено, что социализация ребенка неотделима от воспитания в семье, где должны быть созданы благоприятные условия для роста и всестороннего развития ребенка.

Ключевые слова: социализация лиц с нарушениями интеллекта; семья как главный агент социализации; социально-трудовая адаптация.

Maliy Natalia. Family's influence on professional determination of mentally retarded people in the process of socialization.

In the article the problem of socialization of persons with intellectual disabilities in the context of the family, as the most powerful agent of socialization. Considered some of the social factors influencing the formation of personality, among which the most important is family. Illuminated the difficulties of transition to working life of young people with deviations in intellectual development. Analyzed the process of socialization as a necessary aspect in every person's life. The leading role of the family in the labor of raising a child with intellectual disabilities. The importance of successful social and labour adaptation for people in this category. The necessity of psychological correctional work in the families which are bringing up a mentally retarded child. The conditions of successful educational process, to which the further socialization. It is noted that the socialization of the child is inseparable from education in the family, where there should be favourable conditions for the growth and full development of the child.

Key words: socialization of persons with intellectual disabilities; the family as the main agent of socialization; social and labor adaptation.

Стаття надійшла до редакції 17.09.2015 р.

Статтю прийнято до друку 20.09. 2015 р.

Рецензент: д. психол. н., проф. Мамічева О.В.

УДК: 376-056.36:331.548: 316.614

Мамічева О.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СХИЛЬНОСТЕЙ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЯК ЗАСІБ ЇХ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У статті розглядається проблема взаємозв'язку схильностей людини, їхньої природи, умов розвитку та професійної орієнтації молоді, особливо в контексті соціально-економічних, демографічних і соціокультурних змін суспільства. На особливу увагу заслуговує врахування різноманітності індивідуальних відмінностей, особливостей психофізичного розвитку і схильностей дітей та підлітків з інтелектуальними порушеннями. Це дозволяє здійснити перехід до особистісно-зорієнтованої освіти на основі пошуку оптимальних індивідуальних шляхів задоволення проосвітніх потреб і, як найповнішого розкриття можливостей професійної спрямованості такої особистості, визначення її ролі в умовах сучасних змін. Тому одним із пріоритетних напрямків дослідження особистості учнів з інтелектуальними порушеннями є вивчення взаємозв'язку схильностей та професійної спрямованості як засобу їх соціалізації.

Ключові слова: схильності, професійна спрямованість, учні спеціальної школи, особи з інтелектуальними